

BESLUT

2016-10-31

Dnr: 16/01283

SAKEN

Lunchekot special, P1, 2016-05-05, program om utbyggnaden av svensk vindkraft; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Programmet frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på opartiskhet och saklighet

ANMÄLNINGARNA

Programmet som handlade om utbyggnaden av svensk vindkraft har anmälts av fyra personer som i huvudsak anför att programmet var partiskt och inte belyste vindkraftsatsningarna på ett objektivt sätt.

En anmälare anser sammanfattningsvis att i ett program om något så kontroversiellt som utbyggnad av svensk vindkraft kan man inte endast låta förespråkare, de flesta anställda inom vindkraftsindustrin och därigenom beroende av den utbyggnad som diskuterades, komma till tals.

En anmälare ställer sig frågande till om programmet var ett beställningsjobb från Svensk Vindenergi och anser i huvudsak att endast personer som var positiva till utbyggnaden av vindkraft fick komma till tals. Inga av de personer som har stora obehag av ljudet från vindkraftparkerna medverkade i programmet trots att det är många som kämpar och försöker få stopp på vindkraftsparken Bodhögarna. Vidare stämde inte vd:n för Svensk Vindenergis ljudillustration av hur ett vindkraftverk låter, det låter snarare som jetplan som dånar.

En anmälare anser i huvudsak att det i programmet endast fördes fram fördelar med vindkraftsindustrimråden av personer som själva tjänar på vindkraften. En medverkande person (NN) fick oemotsagd framföra sin positiva syn på vindindustrin. NN ska bygga sex verk på sin mark, dessutom är han ledamot i bland annat Förenade vindbyar, och Vindkraftscentrum, ordförande i Byalaget

Lungsjön och uthyrare av hus med mera till vindkraftsrallare. Han kommer även att få arrendeinkomster från sin mark inom ett vinskraftprojekt. Dessa personliga intressen redogjordes inte i programmet.

Det som verkligen är anmärkningsvärt är att reportern även lät NN göra sig till tolk för alla de som lider av oljudet, främst det lågfrekventa, amplitudmodulerade ljudet, som äter sig genom märg och ben och husväggar på långa avstånd. Varför tillfrågades inte de drabbade?

En anmälare anför sammanfattningsvis att programmet var ett beställningsarbete från Svensk Vindenergi då vd:n för Svensk Vindenergi fick stort utrymme för att beklaga sig över det låga elpriset och den därmed dåliga lönsamheten för vindkraft. Hon hävdade att det låga kolpriset var orsaken men det finns inte någon kolbaserad elproduktion i Sverige. Däremot så finns det inget utrymme för vindkraft på den svenska marknaden utan den måste säljas på export med stor förlust och på exportmarknaden konkurrerar den framförallt med annan överproduktion av vindkraft i Danmark och Tyskland samt i viss mån med kol. Förlusten betalas av de svenska konsumenterna. Vindkraftens största ekonomiska problem är inte kol; det är mer vindkraft. Det är framförallt dumpning av subventionerad vindkraftsel på en redan övermättad marknad som leder till lågt elpris.

Vd:n för Svensk Vindenergi har återkommande i olika sammanhang hävdat att vindkraften är billig och sänker elpriset för de svenska kunderna. Då undviker hon nogsamt att nämna att detta sker med hjälp av stora subventioner, som kunderna själva får betala, vilket gör att elkostnaderna ökat kraftigt. Från att tidigare haft bland världens lägsta elkostnader har Sverige nu, efter satsningarna på vindkraft, närmast sig europa toppen. Subventionerna av förnybar energi gör vårt elsystem känsligare och leder till att kärnkraft och vattenkraft får svårare att konkurrera. Om dessa ekonomiska förhållanden fick hon inte en enda kritisk fråga.

Beträffande investeringarna i Björkhöjden, sju miljarder, nämndes ingenting om att bara en mycket liten del av detta kommer lokalsamhället eller Sverige som nation till del.

I programmet nämndes buller i förbigående och en person med egna ekonomiska intressen i utbyggnaden fick bagatellisera problemet.

AKTUELL BESTÄMMELSE

Sveriges Radio ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller

händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är dock tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Vid sin prövning kan nämnden ta hänsyn till ett annat program eller inslag, förutsatt att en sådan balansering framstår som naturlig för lyssnarna. Det kan till exempel röra sig om inslag i den löpande nyhetsförmedlingen eller i en programserie.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden har granskat det aktuella programmet mot bakgrund av anmälningarna. Enligt nämndens bedömning strider programmet inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av granskningsnämndens vice ordförande Kristina Ståhl efter föredragning av Karin Lundin.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Karin Lundin

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.